ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 480/2009)

ਅਕਤੂਬਰ 24,2019

[ਦੀਪਾਕ ਗੁਪ੍ਤਾ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧ ਬੋਸ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860:

ਐਸ. ਐਸ. 148 ਅਤੇ 303 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ. s.149-ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ-ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 11-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਸੰਕੁਚਨ ਹਨ-ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਮਨਘੜਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ-ਜਾਂਚ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ-ਇਸ ਲਈ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1. ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਯਾਨੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਤਿਆਰ ਗਵਾਹ ਹਨ ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਤੇ ਵਰਗਾ ਬਿਆਨ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਗਵਾਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 5,10] [1050- ਐੱਫ; 1052- ਜੀ]

2. ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12] [1053-ਡੀ]

3. ਪੀਡਬਲਯੂ 15 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 16,17] [1054-ਜੀ; 1055-ਏ]

4. ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮਨਘੜਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸਬੂਤ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੈਰ ਸੀ। ਵੈਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੋ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮਕਸਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੀਡਬਲਯੂ-10 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-11 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-10 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-11 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 18 ਅਤੇ 19] [1055-ਸੀ-ਐੱਫ]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: 2009 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 480।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜਬਲਪੁਰ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 24.10.2008 ਤੋਂ, 1995 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 132 ਵਿੱਚ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ

ਸ਼ਿਖਿਲ ਸੂਰੀ, ਐੱਡ. (ਏ. ਸੀ)

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੂਨ ਚੌਧਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਮੁਹੰਮਦ। ਪਰਵੇਜ਼ ਡਬਾਸ, ਉਜ਼ਮੀ ਜਮੀਲ ਹੁਸੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸੈਨੀ, ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਸਈਦ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਰਾਹੁਲ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰੀ ਪਾਠਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਲਪੀ ਸੱਤਿਆਪ੍ਰਿਆ ਸੱਤਿਆਮ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਦੀਪਾਕ ਗੁੱਟਪਾ, ਜੇ. (ਮੌਖਿਕ)

1. ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਇਹ ਅਪੀਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 24.10.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾਤੀਆ ਦੇ ਮਿਤੀ 30.03.1995 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 152 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 25,000/- ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25.05.1994 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 2 ਵਜੇ ਹੈ। , ਲੱਖਣ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11), ਜੋ ਪਿੰਡ ਬੈਰਨ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਕੋਟੜਾ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਰ ਖੇੜਾ ਨਾਮਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਡਰ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਹ ਪਿੰਡ ਕੋਟੜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 5 ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਗਏ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਮਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਅਤੇ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਨੇ ਆਖਰੀ

ਵਾਰ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ।

3. ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੂਨ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਖਿਲ ਸੂਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ' ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੋਮਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਤੇ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7), ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗਵਾਹੀ ਇਮਰਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।

4. ਸਾਨੂੰ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਕੋਟੜਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਬੈਰਨ ਕਲਾਂ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੂੰ ਕੁੰਭ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੈਰਨ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਰਾਰ ਖੇੜਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ੀ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ, ਹੇਤਮ ਸਿੰਘ, ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਭਯਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਰਾਰ ਖੇੜਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਰੀ ਸਿਰਫ 10 ਕਦਮ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ

ਫਿਰ ਉਹ ਭੱਜ ਗਏ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਇਹ ਲਗਭਗ ਤੋਤੇ ਵਰਗਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਗਵਾਹ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

5. ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਭਿੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਤਿਆਰ ਗਵਾਹ ਹਨ ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਤੇ ਵਰਗਾ ਬਿਆਨ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

6. ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪਿੰਡ ਕੋਟੜਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਕੋਟੜਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਵਰਿਸ਼ ਭਾਨ ਸਿੰਘ, ਮਾਨ ਸਿੰਘ, ਰੁਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨੂੰਹ ਦਾ ਭਰਾ ਹਰ ਬਿਲਾਸ (ਪੀਡਬਲਯੂ-15) ਪਿੰਡ ਕੋਟੜਾ ਏ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। , ਗਵਾਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਕੋਟੜਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਜੱਬਰ (ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ) ਵੀ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੇ। ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. - 11), ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਦਾ ਨੌਕਰ ਰਘੁਬੀਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਖੇਰਾ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7), ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਦਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਰਘੁਬੀਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹੈ।

7. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਥਾਣੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-10 ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਕਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ 2:30 ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿੰਡ

ਕੋਟੜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ, ਰੁਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਜਬ ਸਿੰਘ (ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ), ਹਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਐੱਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 6 ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐੱਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਕੋਲ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਸਮੀ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

8. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਏ।

9. ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਹ ਲਗਭਗ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਥਾਣੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਵਿਵਹਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਬਿਲਾਸ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਨੇ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਵਾਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ

ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਧਾਰਾ 161 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਈਐਕਸ.ਡੀ-5) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ 10 ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੀ ਦੂਰੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਵਾਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੀਰਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਤੱਥ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 161 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਖਣ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

10. ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਘਟਨਾ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰੁਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਬਿਲਾਸ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਦੇ ਨੌਕਰ ਰਘੁਬੀਰ ਨੇ ਹੀ ਗਜਰਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

11. ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਹ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ

ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੱਖਣ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਐਸਡੀਓਪੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਆਇਆ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

12. ਪਹਿਲਾ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ (ਈਐਕਸਟੀ.ਪੀ-18) ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਉੱਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

13. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸੋਮਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਅਤੇ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੀ ਡਬਲਯੂ-5 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਨੀਆ, ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

14. ਸੋਮਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 12 ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ

ਸਹੁਰੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਨੀਆ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ (ਪੁਨੀਆ) ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੇਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਹਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੁਨੀਆ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਨੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੇਤਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਹਰ ਬਿਲਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 2 ਵਜੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਟਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਮਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਲਚ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸੋਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਸੀ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਟਨ ਸੀ ਜੋ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

15. ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਨੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੇਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਉਹ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਸ਼ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਹਰ ਬਿਲਾਸ (ਪੀਡਬਲਯੂ-15) ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਮਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੂਨੀਆ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਮਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੇਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਨਾਲ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪਈ ਵੇਖੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਮੁਲਜਮਾਂ ਨੇ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਹਰ ਬਿਲਾਸ (ਪੀਡਬਲਯੂ - 15) ਉਹ ਪਿੰਡ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰਘੁਬੀਰ ਹੀ ਆਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

17. ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ, ਘੁਮਿਆਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰੋਂ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰੋਂ ਕਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰੋਂ ਕਲਾਂ ਗਏ ਸਨ।

18. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐੱਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ. ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੇਗਾ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਪੀ./ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮਨਘੜਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ

ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗਜਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸਬੂਤ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੈਰ ਸੀ। ਵੈਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੋ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮਕਸਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੋਮਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। 6) ਅਤੇ ਰਘੁਬੀਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7), ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲਖਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11) ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate